

Open avondmaal

Met de zondagsheiliging hebben we allemaal te maken. Dat is niet het geval met de viering van het avondmaal in een oorlogsgebied ergens ter wereld. Dat is alleen iets voor uitgezonden militairen of krijgsmachtspredikanten. We zouden dus voorbij kunnen gaan aan het besluit dat Zuidhorn daarover nam. Toch gaat het ons op een bepaalde manier allemaal aan. Zeker als de critici gelijk hebben.

Zij zien ook in dit besluit de leugen-geest van Zuidhorn. Wat de synode van Leusden daarover besloot, leidt volgens hen tot een open avondmaal (LATEN WE ONS BEKEREN, p. 47). En ook het besluit van Zuidhorn 'past in de gang naar een meer open avondmaalsviering, zoals ... in onze Gereformeerde Kerken langzaam begint op te komen. De eigenlijke norm voor toelating tot de avondmaalstafel ligt hierbij in het persoonlijk getuigenis van de avondmaalsganger, terwijl het bijzonder ambt buiten spel staat' (*id.*). Zuidhorn gaat dus verder in het Leusder spoor. Men verbindt dit zelfs aan de kenmerken van de kerk (*a.w.*, p. 14, 15). Het besluit over de avondmaalsviering in crisisgebieden zet de ware kerk op het spel.

Opvallend is dat de critici in hun brochure maar weinig van de besluitvorming in Zuidhorn doorgeven. Ze noemen alleen dat de onderlinge tucht van de avondmaalsgangers aan het Leusder besluit werd toegevoegd (*a.w.*, p. 47), alsof dit het enige is wat Zuidhorn deed.

Wat deden de kerken in Zuidhorn?

1. Ze zeiden dat artikel 60 en 61 van de kerkorde, waar de critici zich op beroepen, de avondmaalsviering in een normale situatie regelt. Daarom kun je op grond van deze artikelen niet beweren, 'dat avondmaalsviering onmogelijk is in de hoogst uitzonderlijke situatie' waar het in dit besluit om gaat.
2. Ze spraken uit 'dat de regeling voor een dergelijke uiterst bijzondere situatie geen grond geeft te veronderstellen dat er in ons kerkverband nu sprake is of mag zijn van een open avondmaalstafel'. Het besluit slaat

duidelijk op de situatie in een oorlogs- of crisisgebied. Het wordt een 'uitzonderingsbepaling' genoemd.

3. De kerken vonden het begrip 'veld- of noodgemeente', dat door Leusden werd gebruikt, niet op z'n plaats.
4. De aard van de samenkomst werd duidelijker bepaald. Het moet een samenkomst zijn waarin het karakter van de christelijke gemeente gehonoreerd wordt, nl. dat ze een gemeenschap is op basis van Gods Woord die aan het onderlinge opzicht en de tucht gestalte geeft.
5. Anders en duidelijker werd omschreven wie tot het avondmaal mogen worden toegelaten. De predikant mag slechts hen uitnodigen 'ten aanzien van wie hij ervan overtuigd is dat ze in de christelijke gemeente waartoe ze behoren, zijn toegelaten tot het avondmaal; dat ze met ons overeenstemmen in de "grondstukken" van de christelijke religie; dat ze onberispelijk van levenswandel zijn en dat ze met het oog op deelname aan het avondmaal bereid zijn zich te onderwerpen aan elkaars opzicht en tucht'.
6. De synode vond deze voorwaarden in een kerkelijk besluit, dat al in 1920 (!) de avondmaalsviering regelde voor christenen die in een ziekenhuis worden verpleegd. Ik citeer: 'op een markant punt komt deze situatie (van een crisisgebied, JWvdJ) overeen met die van de christenen voor wie de Generale Synode Leeuwarden 1920, ACTA art. 170 (dat moet art. 25 zijn, JWvdJ), haar bepalingen heeft opgesteld namelijk dat 'er voor hen geen gelegenheid bestaat om in de kerk, waarvan zij zelf lid zijn, het avondmaal te gebruiken'.

Er zijn niet minder dan zes veranderingen ten opzichte van het Leusder besluit! De critici noemen slechts één. Ze doen alsof Zuidhorn hetzelfde als Leusden is. Ik noem dat een schandalige

beeldvervalsing. Het is dubbel schandalig, omdat de synode hiermee kritiek op Leusden, zoals die nu door de critici geleverd wordt, heeft verwerkt! Op grond van die valse voorlichting worden de kenmerken van de kerk in geding gebracht. Nota bene!

Maar als je het beeld van de synode vertekent, snijdt de kritiek allicht ook geen hout.

Men vreest een open avondmaal. Maar sinds 1920 kunnen op dezelfde condities christenen van andere kerken tot het avondmaal worden toegelaten. Heeft dat in de afgelopen 83 jaar tot een open avondmaal geleid? Laten we de zaken wel in de juiste proporties blijven zien!

Natuurlijk is het waar dat er te velde geen normale gemeente is met een kerkenraad en een ordelijk toezicht op de toegang tot het avondmaal. Betekent dit nu dat er geen toezicht is en dat er geen ambtsdrager is? De bezwaarde gedachtegang maakt hier een sprong die niet klopt. Is een krijgsmachtspredikant soms geen ambtsdrager? De synode legt het toezicht toch bij hem? Hij laat toe, hij moet overtuigd zijn dat de avondmaalsgangers aan de criteria voldoen. Hij houdt het laatste woord, zegt de synode. Het is dus gewoon niet waar, als men schrijft: 'Nog steeds is er geen sprake van ambtsdragers die toezien op de heiligheid van de tafel.' Er is wel degelijk een vorm van ambtelijk toezicht. Dat toezicht wordt door het synodebesluit versterkt door het onderling toezicht van de deelnemende militairen. Het is niet meer alléén zijn verantwoordelijkheid. Het is dus ook niet waar dat 'de verantwoordelijkheid voor de heiligheid van het avondmaal bij de individuele avondmaalsganger wordt gelegd' of dat de norm voor toelating in zijn persoonlijk getuigenis ligt 'terwijl het ambt buitenspel staat'.

Men kan natuurlijk oprecht van mening zijn, dat met artikel 60 en 61 van de kerkorde alles over het vieren van het avondmaal is gezegd. Dan is er geen ruimte om met soldaten te velde of ter zee het avondmaal te vieren. Dat is duidelijk. Maar als je om die reden kritiek op het synodebesluit hebt, kun

Kroniek

J.W. van der Jagt

je er toch niet aan voorbijgaan, 'dat een krijgsmachtpredikant uit de gereformeerde kerken ook een roeping heeft ten opzichte van hen die geen lid zijn van een Gereformeerde Kerk,' zoals Zuid-

horn stelt. Als je daar niet op ingaat, is de kritiek wel goedkoop. Om niet te zeggen spotgoedkoop. Zeker in een veiligheid die ver van oorlogs- en crisisgebieden ligt.

Al met al raakt de klacht over dit synodebesluit kant noch wal en nam de synode, gelet op de omstandigheden waar het om gaat, een verantwoord besluit.